

Dorit Myltoft (RV) og Lysholm Christensen (KRF) (se foran)

vedtoges med 95 stemmer (S, KF, V, CD, RV og KRF) mod 19 (SF, FP, Inge Dahl-Sørensen (V), Lis Noer Holmberg (V) og Steenholdt (V)).

Hermed var følgende forslag bortfaldet:

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 25 af Tom Behnke (FP) (se foran).

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 47:

Forslag til folketingsbeslutning om nedsættelse af den kriminelle lavalder.

Af Tom Behnke (FP) m.fl.

(Fremsat 16/12 93).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Justitsministeren (Erling Olsen):

Beslutningsforslaget fra medlemmer af Fremskridtspartiet går ud på, at regeringen senest d. 1. april 1994 skal ændre lovgivningen, således at den kriminelle lavalder, der i dag er 15 år, nedsættes til 12 år. Under særligt skærpende omstændigheder skal Justitsministeriet desuden kunne beslutte, at unge under 12 år ifalder straf efter de almindelige bestemmelser i straffeloven.

Jeg er ikke enig i, at den kriminelle lavalder bør sænkes.

Det grundlæggende synspunkt bag den nu gældende kriminelle lavalder er, at strafbare handlinger, der begås af børn, ikke er af samme strafværdighed som tilsvarende handlinger forøvet af voksne. Over for børn og unge under 18 år er det især opdragende og sociale foranstaltninger, der er af betydning for at bringe den unge på ret køl, og kun i mindre grad straffende indgreb i form af fængsel eller anden frihedsberøvelse.

Det er ikke ensbetydende med, at jeg mener, at vi skal forholde os passive over for den kriminalitet, der begås af børn under 25 år. Tværtimod. Det er netop her, der er behov for

at gøre en særlig indsats for at forhindre, at de unge forankres i en kriminel løbebane.

I de initiativer mod kriminaliteten, som regeringen allerede har igangsat siden sin tiltræden, har indsatsen over for de unge da også været specielt højt prioriteret. Det gælder den handlingsplan om bekæmpelse af vold, som regeringen fremkom med i oktober 1993, og som indeholder en lang række forebyggende og sociale initiativer over for børn og unge. På tilsvarende vis fokuserer den handlingsplan, som regeringens byudvalg afgav i oktober 1993 om indsatsen over for belastede boligområder, i vidt omfang på initiativer i forhold til de unge.

I Socialministeriet er man i færd med at iværksætte projekter i 4-5 kommuner med det formål at gennemføre en hurtig og målrettet indsats over for de børn og unge under 15 år, der bliver taget i kriminalitet.

Regeringens børneudvalg er desuden ved at udarbejde en handlingsplan for de svagest stillede børn og unge. Der er grund til at tro, at forslagene i denne handlingsplan vil kunne yde et væsentligt bidrag i vore bestræbelser på at forbedre og styrke børns og unges muligheder for at vokse op under gode og trygge forhold.

I øvrigt kan jeg henvise til initiativerne i den handlingsplan mod indbrudstyveri og hæleri, som jeg i sidste uge har fremlagt, og som peger på betydningen af, at der gøres en særlig indsats over for unge lovovertrædere, som endnu ikke er forankret i en kriminel løbebane.

Endelig kan jeg nævne, at jeg netop i dag har sendt et notat til Retsudvalget om forsøgsordningen med ungdomskontrakter. Notatet indeholder Justitsministeriets overvejelser og forslag til en permanent ordning med ungdomskontrakter.

Det er altså ikke initiativer, der mangler på dette område, men når vi taler om børn under 15 år, er det mere forebyggende og sociale initiativer, som bør prioriteres, end straffende foranstaltninger.

Allerede nu er der opnået gode resultater ved at bekæmpe kriminaliteten blandt børn under 15 år via det såkaldte SSP-samarbejde, dvs. det samarbejde, der i den enkelte kommune pågår mellem social- og sundhedsforvaltningen, skole- og fritidsforvaltningen og politiet med henblik på at nedbringe børne- og ung-

[Justitsministeren]

domskriminaliteten. Og det er rent faktisk sket. Den kriminalitet, der registreres med gerningsmænd under 18 år, er gået ned.

Desuden har vi gennem en årrække arbejdet for at gøre en særlig social indsats i forhold til de belastede unge. Det er jo sådan, at bistandsloven indeholder en række bestemmelser, som sætter de sociale myndigheder i stand til at tage hånd om de personlige og sociale problemer af forskellig art, der i reglen ligger bag børns kriminalitet. Det strækker sig fra tilbud om konsulentbistand, støtte i hjemmet, familiebehandling m.v. til de allermost indgribende foranstaltninger, herunder anbringelse af den unge uden for hjemmet på en institution med sikrede afdelinger, dvs. afdelinger, hvor yderdøre og vinduer kan være konstant låst.

Den sociale indsats foregår således inden for meget vide og fleksible rammer. Den sker ikke med et straffende, men med et resocialiserende sigte tilpasset den pågældendes individuelle situation. Det gør efter min opfattelse, at sådanne sociale foranstaltninger er langt bedre og et mere effektivt virkemiddel end at fare frem med fængselsstraf. Børn hører ikke hjemme i fængselsmiljøet. Der kommer de ikke i godt selskab.

Jeg må ligeledes klart tage afstand fra forslaget om, at Justitsministeriet skal kunne bestemme, at personer under den kriminelle lavalder i særlige tilfælde kan ifalde straf. Det er et grundlæggende princip i strafferetten, at det direkte af loven skal fremgå, i hvilke tilfælde en person kan straffes. Det bør ikke gøres afhængigt af, om statsmagten i det enkelte tilfælde – f.eks. som i den sag fra England, der er omtalt i bemærkningerne, hvor folkestemningen var i kog – bestemmer, at et barn, der ellers ikke kan straffes, alligevel skal ifalde almindelig straf.

Endelig kan jeg nævne, at den kriminelle lavalder er 15 år både i Sverige, Norge, Finland og Island.

Sammenfattende kan jeg således sige, at jeg ikke kan støtte det foreliggende beslutningsforslag.

Else Marie Mortensen (S):

Beslutningsforslaget, som justitsministeren lige har gennemgået indholdet af, er den socialdemokratiske gruppe fundamentalt uenig i. Vi skriver altså 1994, ikke 1894. Vi kunne nu

heller ikke have støttet forslaget i 1894, men vi kunne måske bedre have forstået, at andre fremkom med det, i 1894.

Den kriminelle lavalder, 15 år, er det klare, objektive kriterium, vi har valgt at sætte for, hvornår vi finder, at så godt som alle er tilstrækkelig modne, tilstrækkelig voksne, til at kunne dømmes ud fra et strafansvar. Strafansvar forudsætter en voksen modenhed, fordi strafansvar er knyttet til et bagudrettet skyldbegreb. Reaktionen over for børn bør efter vores opfattelse være knyttet til en fremadrettet, bevidst indsats for at rette op på de omsorgssvigt, som de fleste af disse børn har været udsat for.

Hvis man anlægger en historisk synsvinkel, kunne man måske forstå et forslag om at hæve alderen, fordi grænsen på 15 år er fastsat på et tidspunkt, hvor de fleste børn efter konfirmationen var kommet ud at tjene og i hvert fald med hensyn til arbejdsmarkedet var blevet ansvarlige. I dag afslutter de fleste børn faktisk 10. skoleår, førend de går over i et mere modenhedskrævende uddannelsesforløb eller kommer på arbejdsmarkedet i kortere eller længere perioder. Det var formentlig også sådanne overvejelser, der fik Norge til at hæve grænsen fra 14 år til 15 år i 1987 med ikrafttrædelse i 1990.

Foreløbig finder vi, at grænsen på 15 år fungerer udmærket. Det drejer sig jo ikke kun om bøder for at køre uden cykellygte. Det er mangeårige frihedsstraffe, en sænkning af aldersgrænsen åbner for. Det ville da være det samme som domme til ødelagte liv og kronisk kriminalitet; man ville i øvrigt også åbne for vare-tægtsfængsling.

Det forhold, at vi afviser at sænke den kriminelle lavalder, er for Socialdemokratiet lige så naturligt, som det er, at vi hele tiden er opmærksom på, hvordan situationen er, og hvordan den udvikler sig for gruppen af børn, der kommer i konflikt med loven. Vi ved, der er mange børn, der har det svært. Vi ved, der er tale om, at der er nogle voksne, der svigter. Det ved vi, når vi ser, at børn driver rundt uden opsyn sent om aftenen og om natten. Vi ved også, der er kriseramte familier, hvor de voksne ikke magter forælderrollen rigtig betryggende. Men vi ved også, at det nytter noget at gøre noget. Og selvfølgelig skal der gøres noget, og det skal helst gøres, inden det går galt.

[Else Marie Mortensen]

I Odense, hvor jeg bor, har jeg konsulteret Christian Frederiksen, der leder indsatserne for disse grupper, for at få en aktuel situationsrapport. Jeg har fået oplyst, at man aldrig har haft så få sager med børn under 15 år som i 1993. Det skyldes en helt bevidst indsats, der er et resultat af SSP-samarbejdet, som justitsministeren også omtalte. Allerede fra den første gang, et barn begår et eller andet ulovligt, aflægges der hver gang besøg i hjemmet, og besøgene følges op intenst hele tiden. Forældrene bliver bedt om at tage det ansvar, der er deres. Samtidig er der arbejdet med problemstillingerne i 14-dages-forløb i folkeskolens 7. og 8. klasse, samlede intense forløb.

De få tilfælde, hvor kriminaliteten alligevel gentager sig og desværre også får en grovere karakter, må der så sættes ekstraordinært ind over for, men det skal være indsatser med udgangspunkt i vores sociale lovgivning, ikke i straffe- og retsplejelovgivningen.

Med disse bemærkninger burde det være overflødigt at kommentere såvel punkt 3 i selve forslaget som de dertil knyttede kommentarer, altså at det i særlige tilfælde skulle være muligt at beslutte, at børn under 12 år også skulle kunne straffes. Selvfølgelig skal der gribes ind, men forslagsstillernes tankegang er inhuman. Den er ikke værdig for et civiliseret samfund, og konsekvensen af den tankegang er en forråelse af hele landet, det er en forråelse af os alle sammen.

Vi vælger at støtte og fortsætte de gode initiativer, justitsministeren har nævnt, og som det nok er fremgået, afviser vi forslaget.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Når fru Else Marie Mortensen var i tvivl, om hun befandt sig i 1894 eller 1994, så er det jo ikke et argument. Lande som Holland, Frankrig, Irland, Italien, Skotland – bare for at nævne nogle inden for EU-samarbejdet – har en kriminel lavalder, der er lavere end den danske. Og jeg går ikke ud fra, at fru Else Marie Mortensen mener, at disse lande befinder sig i 1800-tallet.

Det, der er tale om, er, at vi desværre også i Danmark oplever en stigende bandekriminalitet med deltagelse af meget unge. Så siger fru Else Marie Mortensen: Jamen de er jo ikke voksne, de har jo ikke modenhed. Nej, men de

er altså voksne nok til at gå ud og slå ihjel. De er modne nok til at skaffe sig skydevåben, knive og andre våben og bruge dem mod hinanden. En person, der deltager i grov vold, deltager i mord eller mordforsøg, må siges at være voksen nok til også at modtage straffen.

Til argumentet om, at vi ødelægger de pågældendes liv: Jeg synes hellere, vi skulle bekymre os for de liv, der bliver ødelagt som følge af volden; så må de, der har udøvet volden, også tage straffen for det.

Men for at vende tilbage til 1894 eller rettere sagt for at afvise dette – ja, det er jo ikke engang et argument – så er det jo sådan, at mange ting jo heldigvis har ændret sig siden 1894. Det er også sådan, at en lang række andre aldre i samfundet er blevet sænket. F.eks. er valgretsalderen blevet sænket adskillige gange, senest 1978. Det var vel ikke et reaktionært skridt mod det danske samfund, at man sænkede valgretsalderen? Sådan må pligter og muligheder følges ad i et samfund.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

Ministeren var ikke enig i forslaget; det er sådan set i orden.

Ministeren svarede også, at der allerede i dag sker en social indsats også i de tilfælde, hvor børn og unge laver meget grove kriminelle handlinger, og at de da også kommer på institutioner, der er lukkede. Men problemet med børn og unge er jo, at de ikke sidder der ret længe. De sidder der 3 uger eller 1 måned, og så bliver de »løsladt« igen. Problemet er, at det ikke virker. Det virker ikke afskrækkende på børn og unge at komme igennem den mølle.

Så mener fru Else Marie Mortensen, at det er et inhumant forslag. Over for hvem? Over for gerningsmanden, der har slået et menneske ihjel? Over for offeret eller kommende ofre? For hvem er det inhumant? Det er et spørgsmål om, at vi drager nogle konsekvenser i dagens Danmark, hvor udviklingen har vist, at børn bliver stadig yngre, når de starter deres kriminelle karriere. Derfor har vi foreslået, at den kriminelle lavalder sættes ned, sådan at vi kan få standset børnene, inden det udvikler sig til en egentlig kriminel løbebane.

(Kort bemærkning).

Else Marie Mortensen (S):

Først til bemærkningerne om 1894. Jeg tænkte naturligvis i relation til dansk tradition på retsområdet og i relation til skandinavisk tradition på retsområdet. Der er i øvrigt mange andre ting, som har andre aldersgrænser, hvis vi bevæger os ned i Mellem- og Sydeuropa, men vi må vel tage udgangspunkt i og sammenligne os med det sted, hvor vi nu en gang befinder os.

Selvfølgelig skal der handles. Jeg er da enig i, at det er dybt alvorligt, når der sker ulykkelig, alvorlig og grov kriminalitet. Det mener jeg rent faktisk også fremgik af mit indlæg. I Socialdemokratiet er vi bare af den faste overbevisning, at det, der skal handles på grundlag af, er sociallovgivningen og de hjælpeforanstaltninger, den sætter ind.

Der er jo ikke tale om, at det er et voksent og modent menneske, når vi snakker om 12-årige børn. Så er det mennesker, der på grund af omsorgssvigt og ulykkelige omstændigheder ikke har haft mulighed for i deres liv at ræsonnere sig frem til almindelige humane handlemønstre. Det skal de selvfølgelig have hjælp til at lære.

Det er dybt tragisk, når der er et offer, når der er nogen, det går ud over. Men offeret er mindst lige så godt tjent med de indsatser, justitsministeren har nævnt, og dem, vi har til hensigt at være med til at styrke yderligere.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

En enkelt sætning fra hr. Tom Behnke fik mig til at bede om ordet for en kort bemærkning. Jeg hørte det, som om hr. Tom Behnke mente, at man ved at sænke den kriminelle lavalder kunne få bremset en kriminel løbebane i tide.

Jeg vil gerne spørge: Hvilke holdepunkter har hr. Tom Behnke for sådan en påstand? Hvis det virkelig var rigtigt, så må man sige, at det er gået skidt i England, hvor man har en kriminel lavalder på 10 år. Dér har man haft et rystende og brutalt mord begået af et par børn mod et tredje barn. Så skulle vi jo tværtimod hæve den kriminelle lavalder, hvis det var det, der skulle være meningen.

Jeg kan ikke se, at der er nogen som helst argumenter for hr. Tom Behnkes sammenkædning af den kriminelle lavalder og standsning af en kriminel løbebane i de tidlige barneår.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

Hvis det er rigtigt, hvad fru Elisabeth Arnold her siger, at det ikke har nogen effekt, at man straffer folk, så lad os få et forslag om, at vi ophæver straffeloven. Så kan det jo være ligegyldigt. Så lad os lave nogle sociale foranstaltninger for de mennesker, der ikke kan finde ud af at opføre sig ordentligt.

Men det vil Det Radikale Venstre jo heller ikke være med til, og det ved vi godt.

Når vi ser de børn og unge, der laver de meget grove forbrydelser, og som kommer i aviserne, så viser det sig jo ofte, at de børn og unge har en kriminel karriere bag sig med tonsvis af sociale foranstaltninger, som ikke har hjulpet. Og det er dét, vi vil dæmme op for – både for ofrenes skyld og for børnenes skyld, så de bliver taget ud af det dér i tide.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Hr. Tom Behnke bedes rense sine ører.

Jeg sagde ikke noget som helst om, at det ikke hjalp at straffe folk. Jeg sagde, at det havde ikke nogen effekt i sig selv at sætte den kriminelle lavalder ned, og jeg dokumenterede det ved at henvise til, at England har en kriminel lavalder på 10 år, altså en lavalder, der er betydelig lavere end den danske. Og alligevel har de børnekriminalitet.

(Kort bemærkning).

Pernille Frahm (SF):

Vi oplever jo faktisk i Danmark i dag, at børn på 15 år kommer i fængsel sammen med voksne, fordi vi ikke har kapacitet på de lukkede institutioner til at anbringe dem dér. Hvad tror hr. Tom Behnke og hr. Kim Behnke egentlig der kommer ud af de børn, der oplever at sidde i et voksenfængsel sammen med voksne kriminelle? Hvad tror de egentlig det bliver for en slags mennesker, der kommer ud af det?

(Kort bemærkning).

Else Marie Mortensen (S):

Jeg har også lige et kort spørgsmål til hr. Kim Behnke og hr. Tom Behnke:

Gør det slet ikke noget indtryk, når det lægges frem her i dag, at det samarbejde, som er foregået i SSP-regi i Odense, og hvor indsatserne foretages på det sociale område med udgangspunkt i sociallovgivningen og i samarbejde med folkeskolen, rent faktisk har effekt?

Fjerde næstformand (Kirsten Jacobsen):

Hr. Kim Behnke for en kort bemærkning. Derefter får hr. Tom Behnke ordet for en kort bemærkning, og så går vi tilbage til ordfører-rækken.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Lad os nu i det mindste diskutere det, forslaget går ud på.

Fru Pernille Frahm vil ved læsning af forslagets punkt 2 kunne konstatere, at det klart, meget klart endda, fastslås, at de børn, vi her taler om, i givet fald skal afsone straffen i særlige institutioner. Der er ikke tale om, at vi skal have hverken 12- eller 13-årige børn til at afsone en eventuel straf i fængsler sammen med voksne mennesker. Vi er udmærket godt klar over, at det eneste, man får ud af det, er en meget, meget dygtig undervisning af de børn i, hvordan de skal begå anden kriminalitet fremover i deres liv. Så det er der i allerhøjeste grad taget højde for i forslagets punkt 2.

Jo, vil fru Pernille Frahm måske sige, det er meget godt, men allerede i dag er det jo sådan, at der ikke er plads til dem, der er 15 år. Men det er jo ikke noget argument i denne sag. Det er en helt anden diskussion, om der er plads i fængslerne eller ej, og det er en diskussion, vi gerne tager en anden dag. Det her forslag handler ikke om kapaciteten i de danske fængsler, det handler om den kriminelle lavalder.

Fjerde næstformand (Kirsten Jacobsen):

Hr. Tom Behnke for den sidste korte bemærkning i denne omgang.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

Der blev direkte spurgt, om det slet ikke gjorde indtryk, at SSP-samarbejdet og forskellige sociale foranstaltninger i Odense – eller var det på Fyn? – havde haft en effekt. Selvfølgelig gør det da indtryk, men forslaget går hverken ud på at standse SSP-samarbejdet eller de sociale tiltag, og hvis man læser det, vil man kunne se, at det står der faktisk heller ikke. Det er ikke det, vi på et tidspunkt skal stemme om, og ikke det, vi skal diskutere. Det, vi diskuterer, er et forslag, der er et supplement til de tiltag, man har i dag, og det skal bevirke, at i de tilfælde, hvor børn under 15 år, men over 12 år begår meget grove forbrydelser, kan de retsforfølges og straffes ud fra filosofien om, at kan man begå en voksen forbrydelse, kan man også tage en voksen straf.

John Vinther (KF):

Lad mig med det samme afsløre, at Det Konservative Folkeparti ikke kan tilslutte sig beslutningsforslaget. Vi ønsker at fastholde den kriminelle lavalder på de nugældende 15 år.

Det betyder ikke, at vi ikke har forståelse for den frustration – kan man vel kalde det – der kommer til udtryk i dette beslutningsforslag. Også vi er opmærksom på og deler bekymringen over den udvikling, vi for tiden er vidne til, hvor en tilsyneladende voksende gruppe af 12-15-årige og desværre i enkelte tilfælde også nogle, der er endnu yngre, indleder kriminelle løbebaner. Det bekymrer os endda meget, men vi er modstandere af at nedsætte den kriminelle lavalder. Uanset hvad de pågældendes gerninger består i, er 12-årige børn og skal behandles som børn. Det er efter vores opfattelse dårlige løsninger at indsætte børn, der har begået kriminalitet, i ungdomsfængsel eller institution sammen med andre børn, der har begået lignende forbrydelser; det kommer der ikke noget godt ud af.

Men vi er enige i, at der skal gøres noget for at dæmme op for dette voksende problem. Forslagsstillerne har i bemærkningerne til forslaget brugt eksempler, hvor børn eller meget unge har begået eller medvirket til drab, men det er jo ikke det typiske, det forekommer heldigvis meget sjældent. Det plejer at starte med småkriminalitet, der så får lov til at udvikle sig,

[John Vinther]

og det gør det, fordi børnene og de unge ikke mærker nogen konsekvens af deres handlinger; der sker absolut ingenting.

Nøgleordet i denne sammenhæng er »konsekvens«. Det drejer sig nemlig om at finde en eller anden sanktionsform, der ligger midt imellem det overhovedet ingenting at gøre og så det efter vores opfattelse alt for drastiske skridt at nedsætte den kriminelle lavalder, således at de kan komme i et ungdomsfængsel eller på en lukket institution. Det drejer sig om, at børnene og de unge allerede første gang, de bliver fanget i et eller andet, skal kunne mærke konsekvensen af deres handlinger, og at samfundet ikke tolererer den handling, de har begået. Vi taler her om en aldersgruppe, hvor vi efter vores opfattelse med relativt enkle midler og relativt milde sanktionsformer kan guide dem tilbage på ret kurs.

Et eksempel på en sådan sanktion – og her taler vi altså om, at den unge er pågrebet for første gang – kunne være, at den 12-, 13- eller 14-årige pålægges at udføre en eller anden form for samfundstjeneste, eksempelvis at den pågældende i et antal weekender møder på den lokale politistation eller den lokale brandstation for at vaske og polere politiets eller brandvæsenets biler.

Det kan man godt umiddelbart synes forekommer en smule komisk, men det er altså en aldersgruppe, der er meget let påvirkelig, og jeg er ret overbevist om, at den vil opfatte det som en straf, og den vil i hvert fald opfatte det sådan, at man nu lægger mærke til, at det ikke går upåagtet hen, hvad den gør.

I grunden er det ret bedrøveligt, at vi overhovedet er nødt til i dag at drøfte, hvad man gør ved børn og unge, der begår den slags ting. Det burde slet ikke være vores opgave. Udgangspunktet er naturligvis, at det er forældrenes opgave at opdrage deres børn, forældrenes ansvar og pligt at vejlede og bistå deres børn og i fornødent omfang at skære igennem, således at børnene i deres opvækstår modnes til at begå sig i samfundet.

Vi må desværre erkende, at en gruppe forældre af flere forskellige årsager, nogle mere undskyldelige end andre, ikke magter denne opgave. Vi må også konstatere, at en gruppe forældre – forhåbentlig relativt lille – er flintrende ligeglade med, hvad deres børn foretager sig. Det er det, der er årsagen til, at vi i dag

er nødt til at diskutere, hvad vi gør med børn og unge, der begår kriminalitet.

Sammenfattende skal jeg altså sige, at vi ikke kan tilslutte os beslutningsforslaget, men at vi, som det vel også er fremgået af mit indlæg, meget gerne deltager i drøftelser af, hvilke sanktionsformer vi skal tilvejebringe.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

Jeg er fuldstændig enig i den konservative ordførers forslag om, at man idømmer nogle alternative straffe, når der er tale om børn og unge. Det ville være fornuftigt at gøre det i langt de fleste tilfælde, men der kan dog være sager, der er så grove, at man er nødt til at idømme den hårde straf, nemlig frihedsberøvelse. Hr. John Vinther sagde, at man skulle kunne sætte børnene til at pudse brandvæsenets biler eller lignende, men der kunne være andre alternative ting, der viste dem, at deres handling altså fik en konsekvens, og at de nu fik en bod for den.

Men sagen er, at som reglerne er i dag, vil man ikke kunne idømme børn under 15 år en sådan »straf«. Hvis man skal kunne det, er vi nødt til at sætte den kriminelle lavalder ned, og så er det, at vi foreslår at sætte den ned til 12 år. Så vil det være op til dommeren ud fra et skøn over barnets modenhed og egnethed til forskellige former for straf at beslutte, hvilken form for straf der skal gives for den pågældende forseelse. Det lægger forslaget også op til, så hvis hr. John Vinther ønsker det, han sagde, skal han støtte vores forslag.

(Kort bemærkning).

John Vinther (KF):

Jeg må sige til hr. Tom Behnke, at det ikke kræver en nedsættelse af den kriminelle lavalder, men at det kræver en drøftelse i Folketinget af, hvilke tiltag der skal tilvejebringes – og det bliver formentlig på sociallovgivningens område – før vi kan gøre det, jeg nævnte som et banalt eksempel; der kunne nævnes mange andre.

Inge Dahl-Sørensen (V):

Venstre har længe efterlyst en skærpet holdning over for kriminalitet. Således følte vi ikke, at regeringens voldspakke var tilstrækkelig,

[Inge Dahl-Sørensen]

når det gjaldt en skærpelse af straffene for specielt voldsforbrydelser.

I Venstre hilser vi det velkomment, at Fremskridtspartiet lægger op til en debat om den kriminelle lavalder. Det er vigtigt, at vi får den debat nu, for volden blandt unge er accelereret inden for de sidste år, og jeg er ikke i tvivl om, at det er forældrene, der har svigtet.

Vi har været vidne til en stadig grovere vold blandt de helt unge mennesker, der senest har kulmineret i to knivdrab blandt helt unge.

Vi ønsker, at unge skal mærke konsekvenserne af deres handlinger. Derfor skal der skrides ind – også over for de helt unge – når de begår kriminalitet. Det er da ikke at hjælpe blot at trække på skuldrene og sige, at de er for unge til sanktioner. Vi har set for mange unge under de sociale myndigheder fortsætte den kriminelle løbebane for til sidst at ende på ferie et eller andet eksotisk sted. Det er ikke den måde, vi mener man tackler problemerne på. Der skal være konsekvens fra første lovovertrædelse såsom at blive »dømt« til at rense grøfter eller anden form for arbejde eller til en skolesituation under en fast ledelse med faste grænser for, hvad man må, og hvad man ikke må.

I stedet for det ene tiltalefrafald efter det andet skal unge lovovertrædere tidligt i det kriminelle forløb stå til ansvar for deres handlinger.

Justitsministeren har i anden forbindelse udtalt, at myndighedsalderen burde sættes ned, da unge er mere modne i dag end tidligere. Dette synspunkt kan jeg for så vidt tilslutte mig, men det hænger uvægerligt sammen med ansvar og dermed også den kriminelle lavalder.

Venstre kan ikke støtte forslaget, som det ligger her. En 12-års-grænse er for lav og ikke i harmoni med bestemmelserne i de lande, vi har omkring os, men vi går meget gerne ind i en positiv drøftelse af forslaget.

Justitsministeren (Erling Olsen):

Kun et par ord om dette med, at jeg havde udtalt, at myndighedsalderen burde sættes ned.

Det sker af og til, at man i en avis kun tager en del af en sætning. Da jeg blev spurgt, hvad jeg mente om det, udtalte jeg, at jeg som 16-årig følte mig enormt moden; men så føjede jeg til: Problemet var, om jeg var det.

Pernille Frahm (SF):

Svaret på, at børn begynder at opføre sig som voksne, når de er værst, og får voksne menneskers problemer, er ikke, at vi begynder at behandle dem som voksne. Tværtimod er det et resultat af, at de børn ikke har haft en rigtig barndom, hvor de voksne var voksne og derfor gav børnene ret til at være børn.

Når vi snakker om straffe her i landet, er der fire forskellige årsager til, at man kan finde på at straffe folk.

Den ene er, at man tror, at det har en præventiv virkning; det har det nok ikke, når man ved, hvor galt det kan gå.

Den anden er, at man tror, man undgår gentagelser.

Den tredje er, at samfundet føler, at det har en vis ret til at hævne sig på lovovertrædere.

Den sidste er, at de, der er blevet krænket, altså dem, lovovertrædelsen har ramt, skal kunne få deres retsfølelse på plads igen.

Af bemærkningerne til forslaget fremgår, at det først og fremmest er den præventive del, Fremskridtspartiet tror på. Det lader til, at man tror på, at det personlige ansvar blandt 12-15-årige vil blive større, hvis de ved, at de kan blive straffet som voksne. Der er intet, der tyder på, at det hænger sådan sammen, for så vidt angår de voksne eller de 15-18-årige.

Med hensyn til de særlige institutioner, som Fremskridtspartiet ønsker at de 12-15-årige skal anbringes på, er der vist ingen i dag i Folketinget, der synes, det er en god idé, at 15-18-årige sidder i fængsel med voksne, og alligevel sker det jo, som jeg fremhævede i min korte bemærkning. Hvordan kan man så tro, at man kan holde de 12-15-årige ude af fængslerne, når det ikke kan lykkes med den trods alt meget begrænsede gruppe af 15-18-årige? Hvis det betyder, at Fremskridtspartiet nu vil til at stemme for øgede bevillinger til hele retssystemet, så man kan undgå dette, synes jeg, det skal starte allerede nu, så vi kan få de 15-18-årige ud af fængslerne.

I SF har vi det synspunkt, at det, der virker bedst på denne aldersgruppe, er en ordentlig barndom og et præventivt arbejde, hvor man inddrager de parter, som man arbejder med, som det sker nu i organisationen Stop Volden, der blev startet efter de meget beklagelige hip hop-drab.

Vi kan ikke under nogen omstændigheder støtte dette forslag.

Sonja Albrink (CD):

Skal man mon søge Fremskridtspartiets formål med dette beslutningsforslag i den første sætning i bemærkningerne? Heraf fremgår det, at det egentlige formål er, at det er nødvendigt, at Folketinget drøfter spørgsmålet om en nedsættelse af den kriminelle lavalder.

Så langt kan CD godt være med til at støtte Fremskridtspartiets initiativ; men lad det blive ved diskussionen.

De tragiske mord og voldsforbrydelser, der er blevet begået her i efteråret, har naturligvis berørt de fleste af os og har givet anledning til nogle overvejelser om, hvordan sådanne handlinger kan forhindres i fremtiden. Vi må naturligvis også have mulighed for at drøfte det, der har været debatteret i visse medier, nemlig en nedsættelse af den kriminelle lavalder, og fra CD's side må det blive en klar afvisning af en sådan nedsættelse.

Straffeloven må indeholde nogle helt klare grænser for, hvad der er strafbart. Det kan ikke accepteres, at det administrativt kan bestemmes, hvornår en gerningsmand er gammel nok til at blive straffet. Den kriminelle lavalder er sat til en alder, hvor man må formode, at den unge er i stand til at overskue konsekvenserne af sine handlinger. Selv om det at begå kriminalitet kan betegnes som en voksen handling, er det ikke sikkert, at indstillingen og opfattelsen af handlingen fra den unges side også er voksen. For at en handling er strafbar i dansk ret, forudsætter det bl.a. et forsæt, hvilket betyder, at gerningsmanden er i stand til at overskue den handling, han begår, og det kræver et udviklingsniveau, som man må have en vis alder for at opnå.

Dermed ikke sagt, at mindreåriges kriminelle handlinger skal gå upåtalte hen, men reaktionen fra samfundets side skal måske være en anden end den traditionelle straf.

Forslagsstillerne taler om, at enhver må tage ansvar for sine handlinger, men samtidig står der i bemærkningerne til forslaget, at børn er forældrenes ansvar. Ville det så ikke være en bedre idé, hvis der blev åbnet yderligere mulighed for at hjælpe de familier, hvor forældrene ikke er i stand til at påtage sig det ansvar, som det er at have børn? Hiver man mindreårige børn igennem retssystemet, kan det kun bidrage til, at familien går endnu mere i opløsning, og at de børn i familien, som ikke er kriminelle, måske bliver det.

Nogle unge er mere udviklede og voksne på et tidligt tidspunkt, end andre er. Vi må have nogle faste grænser at arbejde med, som samfundet kan forholde sig til, og vi mener, at en kriminel lavalder på 15 år, ligesom flere af vores nabolande har, er det mindst ringe.

CD kan derfor ikke støtte forslaget.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

Nu skal man være opmærksom på, at forsæt er noget, som dommeren skal vurdere i hver enkelt sag, når der er tale om sager, hvor der kræves forsæt for at idømme straf. Så der er ikke nogen forskel på vores forslag og så de tilstande, der er i dag.

Det er klart, at for at man kan sætte den kriminelle lavalder ned til 12 år, skal det i sager mod unge fra 12 til 15 år naturligvis også bedømmes, om de havde et tilstrækkeligt forsæt til, at de kan dømmes på det. Der vil naturligvis være sager, specielt når vi taler om børn i 12-14-års-alderen, hvor der ikke har været et tilstrækkeligt forsæt, men der er sandelig også sager, hvor der er et klart forsæt til det, de unge har gjort.

Hvis man har haft den fornøjelse, som jeg har haft, gennem nogle år at patruljere på Strøget i nattetimerne, vil man have oplevet, at børn i 12-, 13-, 14-års-alderen render rundt i grupper sammen med ældre over 15 år. Det er så smart indrettet, at man lader dem under 15 år bære våbnene og udføre selve den kriminelle handling, og så står de, der er over 15 år, og beskytter dem, mens de gør det, for man ved godt, at skulle man blive taget, er den person, der er under 15 år, straffri. Taler man med disse børn i 12-14-års-alderen, får man også den klare tilbagemelding, at den dag, hvor de bliver 15 år, stopper de, for så kommer det, de render rundt og laver, til at koste dyrt. Så børn, der er 12, 13, 14 år, er altså bevidste om, hvad det er, de gør, og om, at det er straffrit indtil den dag, de bliver 15 år, hvor det så er slut med at lave de sjove ting.

Fjerde næstformand (Kirsten Jacobsen):

Ordførere, der anmelder sig til formanden, får ordet i den rækkefølge, de er anmeldt.

Kim Behnke (FP):

Jeg forstod på Venstres ordfører, at man

[Kim Bøhnke]

egentlig var enig i mange af forslaget intentioner langt hen ad vejen, men at det afgørende var spørgsmålet om, hvorvidt 12 år var den rigtige alder at sætte den kriminelle lavalder ned til. Det skal heller ingen hemmelighed være, at vi, da vi forberedte forslaget i Fremskridtspartiets folketingsgruppe, diskuterede meget, hvilken alder der ville være den rigtige. Hvis vi havde valgt at sætte den kriminelle lavalder ned til 13 år eller til 14 år i stedet for de nuværende 15 år, frygtede vi bare, at vi meget hurtigt ville få en diskussion om, hvorvidt det nu også var nok. Særlig den række af de meget grove tilfælde af kriminalitet udført af helt unge, vi har oplevet inden for de sidste par år, har vist, at 12-års-alderen i øjeblikket nok vil være det rigtige sted, men nogle af de unge, der har begået kriminalitet, er endda yngre end 12 år, og derfor er der det tredje punkt, hvor man giver mulighed for, at man under særlig skærpende omstændigheder også kan straffe personer under 12 år. Men det er klart, at både anklagemyndigheden og domsmyndigheden skal tage behørigt hensyn til, at vedkommende er så ung.

Det er dybt ulykkeligt, når vi oplever, at så unge mennesker involverer sig i kriminalitet, og det spørgsmål, der selvfølgelig er relevant at rejse i dag, er, hvorfor de gør det.

Flere har budt på, at det nok var forældrenes skyld, og langt hen ad vejen er det selvfølgelig forældrene, der har ansvaret for, at deres børn render rundt midt om natten og deltager i forskellige former for mere eller mindre organiseret bandekriminalitet, men forældrenes ansvar er jo ikke hele sandheden. Tilstanden rundt omkring lige fra folkeskolen og til de forskellige fritidsinstitutioner osv. er blevet sådan, at det accepteres og der ses gennem fingre med, at børn i en meget ung alder deltager i forskellige former for kriminalitet, typisk startende med butikstyverier og andre mindre former for rapserier; det anses ikke for sådan ligefrem at være rigtig kriminelt. Det mest groteske eksempel var for en del år siden, hvor en folkeskole i nærheden af Bilka-supermarkedet i Århus i sit undervisningsmateriale brugte nogle fotokopier, som lærerne havde lavet, hvoraf det klart fremgik, at børnene roligt kunne stjæle ovre i Bilka, for Bilka stjal hver dag fra forældrene. Det er klart, at med den indstilling til tingene fra pædagogisk side får børnene et for-

kvaklet syn på, at vi har en grundlovssikret ejendomsret, der skal respekteres.

Når vi så skal straffe disse børn, skal vi så gøre det, som den konservative ordfører foreslog, nemlig sende dem på et cykelpudsningskursus på Politiskolen, eller hvad skal vi gøre? Vi må så vurdere, hvorfor vi egentlig straffer. Er det, for at det skal have en præventiv virkning? Hvis det kan besvares med et ja, skal straffen også være en straf, som virker afskrækkende, for ellers er det meningsløst at straffe, og så er det kun et spørgsmål om nogle flere sagsbehandlerstillinger, hvor 3-4 pædagoger pr. voldsom kriminel ung kan sidde og hygge sig.

Det er jo heller ikke meningen med det. Meningen må være, at den unge, der går rundt om aftenen og er fristet til at deltage i tyverier eller voldskriminalitet, inden handlingen sættes i gang, er klar over, at det får nogle følger. Så kan man synes, at det lyder hårdt og barsk, at børn helt ned til en alder af bare 12 år skal kunne stilles for en domstol, men for at gentage hr. Tom Behnkes ord: Deltager man i voksne handlinger, må man også tage de konsekvenser, de får for voksne.

Vi oplever i øjeblikket, at man i et land som USA, der på mange – desværre også kedelige – punkter er foran Europa, har så store problemer med våbenbesiddelse blandt børn, der går i skole, at man er nødt til at have særlige metal-detektorer og kropsvisitation af børn, inden de går ind til undervisningen i skoleklasserne. Man vil sige, at sådan bliver det aldrig i Danmark, men der var jo heller ingen, der havde forestillet sig, at vi i Danmark skulle opleve, at helt unge børn deltog i voldelige overfald; men det er sket. Den dag, der bliver medtaget våben, og hvad ved jeg, i danske skoler, og vi også skal til at kropsvisitere børnene, vil vi så ikke føle, at vi havde en mulighed for at stoppe udviklingen, inden vi nåede så langt?

Med hensyn til den måde, man i dag behandler børnene på, er jeg fuldstændig enig i bemærkningerne om, at man tit præmierer børnene. Det er ikke længere tid siden end et par måneder, at amtsborgmesteren i Århus Amt måtte stoppe en planlagt Thailand-tur, hvor et par børn for at resocialiseres skulle have været til Thailand og muntre sig. Det er ikke den måde, tingene skal gøres på; der skal være tale om en regulær straf.

(Kort bemærkning).

Ebba Strange (SF):

Jeg sad interesseret og ventede på eksempler, da hr. Kim Behnke påstod, at det var lærernes og pædagogernes skyld, at børnene blev kriminelle. Så fik vi en historie fra en skole i Århus, som jeg da godt kunne lide at få fulgt op; jeg går ud fra, at hr. Kim Behnke anmeldte den pågældende skolelærer, og at skoleforvaltningen i Århus foretog sig det fornødne.

Jeg kan ikke se, hvad det har med den kriminelle lavalder at gøre, at en tosset skolelærer opfører sig tosset, og at det skal gå ud over børnene. Nu skal vi også passe på, hvad vi snakker om.

I øvrigt tænkte jeg til alt det, hr. Kim Behnke sagde: Hvor meget kender hr. Kim Behnke til børn? Jeg har faktisk arbejdet i flere år på en børneinstitution for adfærdsvanskelige børn. Jeg har mødt masser af de børn, der i masser af tilfælde har været i forbindelse med politiet, og jeg kan forsikre hr. Kim Behnke om, at det er ulykkelige og forsømte børn, som trænger til noget helt, helt andet end at blive underlagt det almindelige straffesystem.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Ligesom fru Ebba Strange sad jeg også spændt og ventede på nogle af de pointer, som en af brødrene hr. Behnke ville komme med i beskrivelsen af, hvilke sanktioner man skulle iværksætte over for unge lovovertredere.

Det var åbenbart, at fængselsstraf ikke er godt, og der skulle være et strafelement, sagde hr. Kim Behnke. Men den dér med at vaske biler og måske især brandbiler var heller ikke rigtig god, for det skulle alligevel være noget, der mærkedes som en straf.

Jeg vil gerne spørge hr. Kim Behnke: Hvad skal virke som en straf for de unge? Hvilke sanktionsmuligheder skal vi have over for de unge? Er der ikke andet tilbage for hr. Kim Behnke end tørre tæsk? Er det det, der lægges op til?

(Kort bemærkning).

Else Marie Mortensen (S):

Det kan give anledning til lidt forvirring med brødrene hr. Behnke, men jeg tror, at det var hr. Tom Behnke, der fik mig til at bede om en kort bemærkning i denne sammenhæng.

Der blev meget flot i den sidste ordførertale redegjort for, hvorfor vi normalt straffer, og det er lige netop på grund af de fire punkter, vi i Socialdemokratiet synes der skal være nogle andre muligheder, når vi snakker om helt unge mennesker, helt unge børn, der kommer i konflikt med loven. De andre muligheder i straffeloven eller i retsplejeloven kan efter vores opfattelse ikke anvendes; det skal ligge i den sociale lovgivning.

Børnene er her jo ikke og kan ikke forsvare sig, og derfor vil jeg godt anholde, hvad der bliver sagt. Jeg tror ikke på, der er nogen unge under 15 år, som synes, det er enormt morsomt at være kriminel, og jeg kender ikke nogen af de voksne, jeg har haft kontakt med igennem mange år – bl.a. også fire år, hvor jeg har arbejdet i et statsfængsel – der synes, at det var specielt sjovt.

Det, der måske bør fokuseres på, er, hvilke andre handlemuligheder vi har. Vi har i øvrigt peget meget på SSP-samarbejdet og på, at forældrene i endnu højere grad må konfronteres med, hvad deres børn har lavet, så de rent faktisk påtager sig et ansvar, og hvis de ikke kan det, skal de støttes i at påtage sig det.

Fjerde næstformand (Kirsten Jacobsen):

Hr. Kim Behnke for en kort bemærkning. Så tager vi én kort bemærkning til, og så er det slut med de korte bemærkninger, og vi går tilbage til ordførerrækken.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Fru Ebba Strange spurgte, hvad der skete med den konkrete sag i Mundelstrup ved Århus. Der skete det, at de relevante myndigheder selvfølgelig greb ind, som de skulle; det var derfor, jeg fik kendskab til sagen.

Men den sag var slet ikke mit hovedargument. Det, der var spørgsmålet, var, hvorvidt man slavisk skal sige, at det er forældrenes skyld. Man har det sådan i dag, at børnene fra vugge, og til de forlader de videregående uddannelser, kan være i et institutionsforløb, hvor deres kontakt til forældrene er meget begrænset. Når de er færdige med at gå i skole, må de ikke gå hjem, så skal de i skolefritidsordninger, og derfor er det de offentlig ansatte, der i en meget meget stor del af døgnnet har kontakt med børnene, og derfor er deres på-

[Kim Behnke]

virkning af børnene bestemt afgørende for børnenes udvikling og opdragelse og deres viden om, hvad der er ret, og hvad der er forkert.

Fru Elisabeth Arnold spurgte, om der kun var de tørre tæsk tilbage. Vi har i punkt 2 klart redegjort for, at vi ikke synes, at regulær fængselsstraf sammen med voksne er den rette løsning, men derimod er det en rigtig løsning at frihedsberøve de unge og anbringe dem på forskellige lukkede institutioner, ungdomsfængsler osv. Der skal være det skrækelement, at de unge ved, at de ikke bare bliver sendt ned på politistationen, hvor en medarbejder ved politiet siger, at det må de ikke gøre, måske ringer hjem til forældrene, til skolen osv., men andet sker der ikke. Der skal rent faktisk være tale om en frihedsberøvelse, så man bliver klar over, at man har gjort noget, som i allerhøjeste grad er galt.

De tørre tæsk er ikke et argument, vi har brugt eller i øvrigt ønsker at tage på os.

Fjerde næstformand (Kirsten Jacobsen):

Hr. Tom Behnke for en kort bemærkning, og så er det fru Elisabeth Arnold i ordførerrækken.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

Så vidt jeg husker straffeloven, er der andre sanktionsformer end frihedsberøvelse. Så det er altså ikke nødvendigvis sådan, at børnene skal i fængsel. Der er andre sanktionsformer – der er endda en række andre sanktionsformer – men jeg er helt sikker på, at der ingen steder i vores straffelov står, at straffen er tørre tæsk. Det lægger vores forslag heller ikke op til; det kunne vi aldrig finde på at gøre.

Fru Else Marie Mortensen siger, at hun er sikker på, det ikke er sjovt at være kriminel, for det er den erfaring, fru Else Marie Mortensen har gjort. Dertil vil jeg sige, at hvis man taler med de unge, der sidder f.eks. nede i Ringe Statsfængsel, så bliver man klar over, at de ikke synes, det er sjovt. De synes heller ikke, den udvikling, der har været, er sjov, men de har alle sammen den opfattelse, at havde der dog bare været nogen, der havde sagt stop i tide, så havde de ikke siddet dér, hvor de sidder i dag. Det er klart, at når man er nået dertil, at man er blevet frihedsberøvet og sidder i Ringe Statsfængsel, så er det ikke sjovt at være kriminel

længere. For så har det en konsekvens at være kriminel.

Den erfaring, jeg har, er fra gaderne i København, og jeg skal her på stående fod invitere fru Else Marie Mortensen til at komme med på en natpatrulje på Strøget; så vil fru Else Marie Mortensen opleve, hvorledes børn i 12–15-års-alderen opfatter det at være kriminel. Det synes de meget ofte er sjovt.

Elisabeth Arnold (RV):

Jeg synes egentlig, det er lidt ærgerligt, at Fremskridtspartiet har fremsat dette forslag i form af et beslutningsforslag med en fast aldersgrænse for den kriminelle lavalder.

Fru Inge Dahl-Sørensen sagde i sin ordførertale, at det var godt, at Fremskridtspartiet lagde op til en debat om den kriminelle lavalders placering. Men det er jo i virkeligheden ikke det, Fremskridtspartiet gør. De fastsætter, at den kriminelle lavalder skal være 12 år, og derved låser de diskussionen fast og gør det let for alle andre partier her i Folketinget at afvise en yderligere debat og sige: Det vil vi ikke have.

Men debatten er jo både vigtig, spændende og relevant. Hvis vi i stedet for havde haft et beslutningsforslag eller en forespørgselsdebat, der handlede om, hvordan den kriminelle lavalder skal være i fremtiden, havde vi fået lejlighed til og anledning til at gå i dybden med statistikker, med oplæg fra kriminalforskere og andre om, hvordan vi nu får vendt og drejet dette emne. Så havde vi fået en anderledes fordybende debat, og det synes jeg ville have været meget nyttigt.

Som det er lagt frem her, er det desværre, kan man sige, en let sag for alle os, der ikke går ind for en ændring af den kriminelle lavalder, at sige: Det her vil vi ikke diskutere mere, for 12 år er at gå alt for langt, og der er ikke noget, der tyder på nogen sammenhæng.

Derfor synes jeg, det desværre er uigennemtænkt af Fremskridtspartiet at fremsætte det på denne måde.

Fra radikal side kan vi kun sige: Vi er glade for den nordiske ensartethed, der er på dette område, dette, at der trods alt er en del lande i Nordeuropa, som har fundet frem til en fælles aldersgrænse for den kriminelle lavalder. Det er ikke sikkert, at det er den rigtige grænse, men sådan, som den er nu, har den været et

[Elisabeth Arnold]

stykke tid, og det ville være lykkeligt, hvis der var flere lande, der havde ensartede synspunkter på dette område.

Men oversigterne viser jo, at der er meget forskellige opfattelser af, hvad den kriminelle lavalder skal være, og alle steder er der en kombination af kriminel lavalder med de andre foranstaltninger, der findes over for unge, både under og over den kriminelle lavalder, sammenholdt med myndighedsalderen. Det afgørende er, hvilke andre foranstaltninger man har over for dem, der virkelig kommer i konflikt med loven, men som af den ene eller den anden grund ikke anses for at være egnede til almindelig strafforfølgning, som om de var voksne mennesker.

Hele det store spektrum af sanktionsmuligheder over for unge, som ikke ligger i den ene eller den anden aldersgruppe, er det meget vigtigt at få debatteret. Og det taber vi på gulvet, fordi dette her er fremsat på en, synes jeg, uhensigtsmæssig måde.

Så hvis vi skal diskutere en ændret kriminel lavalder – og det har vi ikke noget imod fra radikal side – synes vi, det skal være på et anderledes seriøst grundlag.

Vi ser ingen grunde til at ændre grænsen for den kriminelle lavalder på det grundlag, vi kender i dag, men vi vil gerne diskutere på et bredere og et mere seriøst grundlag, hvordan vi skal gribe det an i fremtiden.

Og jeg vil gerne sige til hr. John Vinther fra Det Konservative Folkeparti, at den sanktionsmulighed, som er eksemplificeret flere gange fra Det Konservative Folkepartis side med vask af biler osv., synes vi faktisk er en god idé.

Jeg vil gerne på mit eget partis vegne og også gerne, hvis jeg kan få andre partier og ministeren med til det, drøfte, om vi skal tage kontakt til Socialministeriet og se, om vi kan få indført den slags sanktionsmuligheder som et led i det socialt forebyggende arbejde, der skal ske over for unge lovovertrædere. Jeg synes, det er en god idé, men blot at sænke den kriminelle lavalder helt mekanisk og så sige: Nu skal de, der nu kommer over på den gale side, idømmes fængselsstraffe, det mener vi altså er bevidstløs, og det har ikke meget med fremsynet kriminalpolitik at gøre.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

Det var da en åbning, der er til at tage og

føle på; jeg er meget glad for det indlæg, som fru Elisabeth Arnold havde her.

Fru Elisabeth Arnold siger, det er forkert, at vi har skrevet 12 år, selv om det er et beslutningsforslag. Men fru Elisabeth Arnold ved jo lige så godt som jeg, at her i salen kan vi diskutere et forslag, og så kan vi i øvrigt ændre forslaget næsten totalt, hvis der er et flertal, der vil det. Så jeg forstår ikke, at man for sådan et beslutningsforslag, der er så overkommeligt, lader sig låse så fast af, at vi har skrevet 12 år. Hvis man vil noget andet end 12 år, er det jo bare at sige det, og så er vi da åbne over for det.

At fru Elisabeth Arnold gerne vil have en bredere debat om hele dette spørgsmål, er jeg glad for, og vi vil glæde os til, at der kommer et udspil fra regeringen på dette punkt.

(Kort bemærkning).

Else Marie Mortensen (S):

Jeg vil også have lov til at kvittere for fru Elisabeth Arnolds invitation og sige, at vi i den socialdemokratiske gruppe meget gerne deltager i den debat og drøftelse, og så svarer jeg selvfølgelig ud fra den forudsætning, der fremgik af indlægget, nemlig at det er en henvendelse, der skal ske til Socialministeriet.

Jeg må indrømme, at hr. Tom Behnkes bemærkninger ikke undrer mig det mindste. Det er da klart, at unge mennesker, som efter den beskrivelse, vi har hørt her fra talerstolen, udnyttes på det groveste af de ungdomskriminelle, som er over 15 år, selvfølgelig ikke sætter sig ned og fortæller noget som helst andet, end at det er frivilligt. Det tør de da ikke, selvfølgelig gør de ikke det. Men det er ikke ensbetydende med, at de helt dybest inde i deres egen barnesjæl synes, at det er vældig sjovt at være med til det her.

I øvrigt vil jeg gerne takke for invitationen; den er hermed modtaget. Jeg kvitterer og siger ja tak, men nu hænger hr. Tom Behnke altså faktisk på den.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Jeg skal lige sikre mig, at der ikke opstår nogen misforståelser. Jeg er også glad for, at hr. Tom Behnke opfattede mit indlæg som imødekommende, men jeg vil gerne sige, at jeg sagde

[Elisabeth Arnold]

højt og tydeligt, at Det Radikale Venstre ikke så nogen som helst anledning til at ændre den kriminelle lavalder. Men vi vil gerne deltage i den debat, der handler om, hvilke sanktionsmuligheder vi har over for de unge, der ikke er kommet over den kriminelle lavalder, hvilke sanktionsmuligheder vi har over for dem for at forhindre dem i at fortsætte en kriminel løbebane. Hvis vi kan blive enige om det, hr. Tom Behnke, går vi jo lyse og venlige og lykkelige tider i møde sammen.

Merethe Due Jensen (KRF):

Da Kristeligt Folkepartis ordfører i denne sag, fru Inger Stilling Pedersen, ikke kan være til stede, vil jeg gerne fremføre partiets synspunkter vedrørende det foreliggende beslutningsforslag.

»Når børn dræber børn« har været en af overskrifterne i aviserne i denne uge, og det er skræmmende. I Fremskridtspartiets forslag i bemærkningerne skitseres den forfærdelige vold og de grove forbrydelser, som vi her på det sidste har været vidne til: Unge, der dræber andre unge, og børn, der dræber børn, som jeg lige omtalte.

Men nu vil Fremskridtspartiet have disse unge i fængsel ved nedsættelse af den kriminelle lavalder. Det kan Kristeligt Folkeparti ikke gå med til; børn skal ikke straffes ved at blive sat i fængsel, for at der kan skabes en præventiv effekt.

Vi mener, at der skal en familiepolitisk handlingsplan til. Vi mener også, at den familiepolitik, der har været ført de sidste 20 år med stigende institutionsopdragelse, har skabt en generation af unge fyldt med bitterhed og had, fordi vi ikke tog os af dem og ikke lyttede til de signaler, de udsendte om svigt og manglende omsorg. De voksnes jag efter materielle goder er blevet på bekostning af børnene.

Kristeligt Folkeparti mener, at vi må gribe i egen barm og lægge skylden på os selv. Vi har på mange områder en lovgivning, hvor den liberale tankegang og frihed til at gøre, hvad der passer én, har været i højsædet. I den forbindelse vil jeg også nævne video- og tv-volden; en rå og afstumpet film osv. kan være en medvirkende faktor til, at unge begår vold og har voldelig adfærd.

Kristeligt Folkeparti vil gerne være med til at give børnene bedre opvækstmuligheder,

men det skal ske ved en forebyggende indsats, og jeg vil da også støtte det, som fru Elisabeth Arnold sagde her fra talerstolen for lidt siden.

Vi skal også være med til i skolen at opdrage til ansvar og respekt for andre, og jeg tror også meget på, at det nye fag familiekundskab vil være med til at hjælpe de unge, der vokser op og selv skal blive forældre, til netop at give børnene det, som vi har været den dårlige generation til at give dem, når det drejer sig om ansvar.

De unge skal på et meget tidligt tidspunkt vide, at der er konsekvens, men jeg vil endnu en gang understrege, at unge på 12 år ikke skal isoleres i ungdomsfængsel sammen med andre meget kriminelle voksne eller unge. Det tror jeg vil medføre, at børnene inddrages i en verden, hvor kriminelle og stofmisbrugere påvirker dem yderligere.

Jeg er meget optaget af, at vi her i Folketinget får en tværpolitisk børnegruppe, og jeg har i sinde – i stil med det, man har i Sverige – at invitere interesserede til at være med i denne tværpolitiske børnegruppe; man skal meget snart få en invitation. Jeg håber, at vi kan diskutere børns forhold meget dybere, end det har været tilfældet før, for det trænger vi til, og det skylder vi børnene.

Jeg vil sige med de sidste ord om invitationen, at vi kan ikke støtte forslaget, men vi vil gerne diskutere børns opvækstvilkår.

(Kort bemærkning).

Ebba Strange (SF):

Jeg synes, vi skal være lidt forsigtige med, hvad vi siger fra denne her talerstol, og jeg vil gerne sige til fru Merethe Due Jensen, at det ikke er rigtigt, at vi har frembragt en generation af had og bitterhed. Vi står og taler om et forslag, Fremskridtspartiet har fremsat om, hvad vi skal gøre med de børn, der er kommet ud i kriminalitet. Dem er der nogle af, og det har der været, så længe jeg kan huske – og det er snart mange år – og det må vi selvfølgelig diskutere, for det er et vigtigt spørgsmål.

Men når jeg tænker på alle de mange flotte unge mennesker, jeg kender, der er dygtige og stræbsomme og interesserede og nysgerrige og arbejdsomme, og jeg ved ikke hvad, så kan jeg altså ikke genkende Danmarks unge, når jeg får at vide, at det er en generation af bitterhed og had.

Tom Behnke (FP):

Jeg kan være helt enig i, hvad den sidste ordfører her sagde.

Jeg vil gerne have lov til at takke for debatten. Ikke fordi der bliver et flertal for forslaget, men til trods for at der ikke bliver et flertal for forslaget, har det alligevel medført indtil flere gode initiativer.

Det bliver til en natpatrolje, der kommer en debat om sanktioner over for kriminelle børn under 15 år, der bliver nedsat en tværpolitisk arbejdsgruppe om børn. Jeg havde egentlig ikke regnet med, at forslaget blev vedtaget, men håbede på det eller på, at man kunne få rokket ved nogle principper, men vi ved jo godt nogenlunde, hvor vi står i Folketinget. Men i betragtning af det håb, jeg havde til denne debat, er der trods alt kommet mere ud af debatten, end jeg havde regnet med. Og det vil jeg gerne have lov til at takke ordførerne for. Jeg glæder mig, til vi skal have debatten om sanktioner over for børns kriminalitet.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Kirsten Jacobsen):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af lovforslag nr. L 127:

Forslag til lov om ændring af lov om statens uddannelsessøtte. (Slutlån, yderligere støttmuligheder ved fødsel og adoption, opfølgning af skattereformen, klageprocedure m.v.).

Af undervisningsministeren (Ole Vig Jensen).

(Fremsat 8/12 93).

Lovforslaget sattes til forhandling.

*Forhandling***Baadsgaard (S):**

Med det foreliggende lovforslag, som Socialdemokratiet kan støtte, bliver SU-reglerne forbedret på flere væsentlige punkter, som mange af os har modtaget forskellige henvendelser om. Vi råder med lovforslaget bod på den uheldige situation, nogle studerende kan komme i, når de ikke kan finansiere afslutningen af deres uddannelse, hvis de ikke kan skaffe sig erhvervsarbejde, andre lån, støtte fra familien, eller hvad der nu kan nævnes. Det er en uheldig situation for de unge, og derfor synes jeg, det er en god forbedring, der nu foreslås med et sådant slutlån til de unge for at klare det sidste år af uddannelsen.

Med lovforslaget forbedrer vi også vilkårene for uddannelsessøgende i forbindelse med fødsel, idet støtten forlænges fra 6 til 12 måneder både ved fødsel og adoption. Det er også en god forbedring. Der er flere andre også nødvendige ændringer som konsekvenser af skattereformen, men det, vi i Socialdemokratiet lægger særlig vægt på, er bemærkningerne om en mere gennemgribende omlægning af systemet.

Det er overvejelser, vi har gjort i Socialdemokratiet, om vi ikke skulle indføre et 5-årigt klippekort til alle uanset uddannelsesvalg. Jeg tror, vi kan løse flere af de problemer, vi i dag har, med et sådant system og også stille de unge mere lige. F.eks. er det jo sådan i dag, at den unge, der vælger en kort uddannelse, ikke har mulighed for at få støtte til en supplerende, selv om andre, der har valgt en længere uddannelse, kan få støtte i den tid, der nu er tillagt den uddannelse. Eller hvis man afbryder den længerevarende uddannelse, har man ikke mulighed for at få støtte til en anden uddannelse.

Det er nogle uheldige situationer, og jeg tror, at det, der lægges op til her, kan komme til at virke, og vi er derfor godt tilfredse med, at Rådet for Uddannelsessøtten nu reorganiseres, og at det får som sin første opgave at overveje mulighederne for et 5-årigt klippekort til alle. Jeg tror, der ligger nogle muligheder her.

Vi støtter lovforslaget og vil medvirke til en hurtig og saglig udvalgsbehandling.

John Vinther (KF):

Jeg skal ikke sige meget om de enkelte elementer i lovforslaget. De fleste af dem er fornuftige og rimelige. Det mest positive i lovfors-